

Strategisch
meerjarenprogramma
2014-2018

Centraal Bureau
voor de Statistiek

**Strategisch
meerjarenprogramma
2014-2018**

Inhoud

1. Inleiding 5

- Gebruik van statistieken 6
- Het CBS staat voor een flinke opgave 6

2. Dominante externe ontwikkelingen 9

- Nieuwe bronnen 10
- Nieuwe manieren van waarnemen 10
- Internationale samenwerking 11

3. Programmavernieuwing 13

- Ontwikkelingen in het bedrijfsleven 14
- Flexibilisering van de arbeidsmarkt 15
- Vermogensposities 16

4. Europees statistisch programma 19

- Nieuwe Europese statistieken 20
- Kwaliteit van de brongegevens 20

5. Het reguliere statistiekprogramma 23

- Afgeronde programmavernieuwing 24
- Thema's en dossiers 24
- Vermindering van het programma 25
- Actualiteit van de statistiek 25

6. Samenwerking 27

- Nationale partners 28
- Internationale partners 28

7. Dienstverlening en toegankelijke informatie 31

- Toegankelijkheid 32
- Lastenvermindering 32
- Maatwerk 33

8. Financiële kaders 37

- Meerjarenbijdrage 2014-2018 38

Bijlage: Verminderings in het programma 40

Inleiding

Gebruikers zijn tevreden over het huidige statistiekaanbod: mede dankzij de recent ontwikkelde statistieken sluit het goed aan bij hun behoeften. Op een aantal terreinen is echter nieuwe informatie nodig. Daarnaast zijn er wensen op het gebied van de dienstverlening van het CBS en de toegankelijkheid van informatie. Ook zijn er ontwikkelingen op het terrein van dataverzameling die vragen om een antwoord. Wat blijft is de verantwoordelijkheid voor de onafhankelijke levering van statistische informatie aan de samenleving in Nederland en in Europa. Aan deze behoeften en wensen zal invulling moeten worden gegeven met minder middelen en met lagere administratieve lasten. Het CBS gaat deze uitdaging met vertrouwen aan. In dit meerjarenprogramma presenteren we onze ambities voor de periode 2014-2018.

Gebruik van statistieken

Het CBS heeft als taak het produceren en publiceren van betrouwbare en samenhangende statistische informatie die inspeelt op de behoefte van de samenleving. Gebruikers zijn onder andere de Rijksoverheid, regionale en lokale overheden, Europa, de politiek, wetenschaps-, onderwijs- en onderzoeksinstellingen, het bedrijfsleven en de burgers. Vanzelfsprekend zijn zij betrokken geweest bij het opstellen van dit meerjarenprogramma. Er is gevraagd naar hun behoeften aan statistische informatie en naar wensen ten aanzien van de dienstverlening en de toegankelijkheid van informatie.

Gebruikers vinden het aanbod aan statistieken goed aansluiten bij wat zij nodig hebben. Over de kwaliteit en objectiviteit van de data en de betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van het CBS is men positief. Het toenemende belang van internet en digitale datastromen wordt onderstreept.

Producten van het CBS worden intensief gebruikt voor onder meer wettelijke verplichtingen van gebruikers, voor het opstellen en evalueren van beleid, als input voor modellen en voor het signaleren van maatschappelijk-economische trends. De wens is geuit om een aantal statistische thema's verder uit te diepen om nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen goed te kunnen duiden. Het gaat om ontwikkelingen in het bedrijfsleven, flexibilisering van de arbeidsmarkt en veranderende vermogensposities.

Het CBS staat voor een flinke opgave

In 2012 heeft de minister van Economische Zaken, zoals de Kaderwet ZBO's voorschrijft, een rapport over de doelmatigheid en doeltreffendheid van het functioneren van het CBS aan

de Kamer gestuurd. De conclusie van dit rapport is dat de output van het CBS in de onderzochte periode 2004-2009 is gestegen en dat het gebruik ervan is toegenomen. Het rapport vermeldt dat het CBS eigentijdse statistieken van hoge kwaliteit produceert, die nationaal en internationaal door uiteenlopende doelgroepen zijn gebruikt en gewaardeerd. Ook de doelmatigheid heeft zich positief ontwikkeld. Het CBS is in staat gebleken om ondanks bezuinigingen invulling te geven aan de kerntaken en in te spelen op veranderende wensen.

Het CBS staat voor de opgave de kwaliteit te handhaven, nieuwe statistieken te introduceren, de toegang tot gegevens te verbeteren en tegelijkertijd te bezuinigen. Om de bezuinigingen op te vangen zal de efficiency worden verhoogd en zal een beperkt aantal statistieken worden beëindigd, in frequentie worden verlaagd of worden versoberd. Om de gevolgen hiervan in kaart te brengen zijn de belangrijkste gebruikers geconsulteerd. Bij de uiteindelijke selectie van statistieken die zullen vervallen, wordt ernaar gestreefd de maatschappelijke gevolgen te minimaliseren. Ook zal kritisch worden gekeken naar het publicatiebeleid met als doel kosten te besparen met minimale gevolgen voor de vermindering van het bereik en de kwaliteit van de informatie.

2.

Dominante externe ontwikkelingen

De snelle technologische ontwikkelingen en de toenemende internationale verwevenheid zijn voor het CBS dominante externe ontwikkelingen. Het CBS wil en moet hier op anticiperen. Innovatie is daarvoor onmisbaar. Zo zorgen we ervoor dat het CBS ook in de toekomst relevant, zichtbaar en vindbaar blijft.

Nieuwe bronnen

Er worden dagelijks enorme hoeveelheden gegevens elektronisch vastgelegd. Daarmee komen op steeds meer terreinen (al dan niet gestructureerd) zeer grote datasets beschikbaar. Voorbeelden daarvan zijn internetgegevens, gegevens over betalingsverkeer en data over verkeersintensiteit ('verkeerslusdata'). Deze datasets zijn kansrijke bronnen voor nieuwe statistieken. Zo kunnen gegevens over betalingstransacties helpen om relaties in de economie te beschrijven, kringlopen te volgen en economische ketens te analyseren. Ook kunnen deze databronnen er voor zorgen dat informatie voor bestaande statistieken sneller, eenvoudiger en met minder administratieve lasten te verkrijgen is, zoals bij statistieken over transport en logistiek. Er liggen hier dus kansen voor het CBS. We zullen onderzoeken welke statistische mogelijkheden *Big Data* bieden en welke oplossingen er zijn voor een aantal uitdagingen, zoals representativiteit en de mate van gestructureerdheid.

Vanzelfsprekend is voor het CBS de privacy en de vertrouwelijkheid van gevoelige informatie essentieel.

Nieuwe manieren van waarnemen

Met grote regelmaat worden nieuwe manieren bedacht om met elkaar te communiceren of informatie uit te wisselen. Het internet is daardoor een bijna onuitputtelijke bron van gegevens geworden. Innovatie van waarneemmethoden is nodig om optimaal gebruik te kunnen maken van die nieuwe bronnen. Daarom investeert het CBS daar in. Bijvoorbeeld door gebruik van *smartphones* bij persoonsenquêtes naar bestedingen en verplaatsingen, door inzet van internetrobots bij de beschrijving van de huizenmarkt en door gebruik van

kwalitatief hoogwaardige webpanels voor algemeen onderzoek. Gebruik van andere waarneemmethoden zal de komende periode verder toenemen.

Internationale samenwerking

Internationale samenwerking tussen statistische bureaus is noodzakelijk door de grotere behoefte aan internationale statistische vergelijkingen. De wereld is door globalisering, toenemende Europese en mondiale samenwerking en vooral door een zich snel ontwikkelende ICT-industrie steeds kleiner geworden. Deze ontwikkelingen vereisen een snellere en intensievere samenwerking. Daarnaast heeft de economische crisis bij veel statistiekbureaus geleid tot een sterk teruglopend budget. Intensievere samenwerking biedt mogelijkheden tot efficiency (*economies of scale*) en tot innovatie vanwege het bundelen van denkkraft. De toenemende vraag naar internationale data kan op deze manier ook beter bediend worden.

Programma- vernieuwing

Maatschappelijke ontwikkelingen vragen om aanpassingen van het statistiekaanbod. Een analyse van gebruikersbehoeften heeft duidelijk gemaakt dat extra informatie nodig is over ontwikkelingen in het bedrijfsleven, flexibilisering van de arbeidsmarkt en vermogensposities.

Ontwikkelingen in het bedrijfsleven

De Nederlandse economie is continu in beweging. Een groot deel van deze dynamiek hangt samen met de aard van Nederland als relatief kleine, open economie. De economische veranderingen in Europa maar ook daarbuiten, bepalen voor een groot deel wat er in Nederland gebeurt. Deze ontwikkelingen vereisen goed onderbouwd beleid om de internationale concurrentiepositie van Nederland en een concurrerend ondernemingsklimaat in Nederland te versterken. Werk en welvaart zijn daarvan afhankelijk. Voor de onderbouwing van beleid is samenhangende statistische informatie en cijfermatig inzicht in de trends en sociaal-economische consequenties van de bewegingen binnen de Nederlandse economie essentieel.

Door globalisering en digitalisering zijn geografische kenmerken (bijvoorbeeld landsgrenzen) en fysieke afstanden minder belangrijk geworden. Bij handel via internet spelen landsgrenzen voor de consument nauwelijks een rol. Waar de internationale economische ontwikkelingen voor een open economie als de Nederlandse evident zijn, lijkt de Nederlandse concurrentiekracht en aantrekkelijkheid als vestigingsplaats steeds vaker een regionale dan een nationale aangelegenheid. Dit betekent dat nationale cijfers meer en meer een gemiddelde vormen van onderliggende sterk gedifferentieerde regio's, met ieder hun eigen sterke en zwakke kanten. Dit vermindert de bruikbaarheid van nationale cijfers en vergroot de behoefte aan cijfers op regionaal niveau. De komende jaren worden nieuwe regionale statistieken op deze leest geschoid.

Ontwikkelingen als de toenemende wereldwijde vraag naar beschikbare grondstoffen en stijgende energieprijzen zorgen ervoor dat het thema duurzaamheid en groene groei ook bij bedrijven relevanter wordt. De komende periode wordt het

aanbod aan statistieken over duurzaamheid uitgebreid met de ontwikkeling van nieuwe statistieken over energiebesparingen bij de bedrijven en over maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Flexibilisering van de arbeidsmarkt

Door de toegenomen globalisering en de daarmee gepaard gaande fluctuaties in de vraag naar goederen en diensten hebben werkgevers meer behoefte aan flexibel inzetbaar personeel. Werkgevers maken, afhankelijk van de specifieke eigenschappen van de markt waarop ze opereren, gebruik van uiteenlopende flexibiliseringsstrategieën. Er is behoefte aan inzicht in omvang, structuur en aard van de flexibele arbeidsschil rond bedrijven in relatie tot verschillende bedrijfskenmerken, zoals bedrijfsomvang en bedrijfssector, internationale oriëntatie, en levensfase van het bedrijf.

Ook vanuit het perspectief van de werknemer is flexibilisering een sleutelbegrip. Er is een toenemende fragmentatie op de arbeidsmarkt, waardoor bijvoorbeeld het onderscheid tussen werknemer en zelfstandige vervaagt en nieuwe groepen ontstaan zoals zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) en medewerkers die via intermediairs worden betaald (*payrollers*). Nieuwe 'groepen' op de arbeidsmarkt en onderliggende motieven van de betrokken actoren op de arbeidsmarkt zullen in beeld worden gebracht. Inzicht in deze onderwerpen levert voor beleid, wetenschap en maatschappij een completer en beter inzicht in de werking van de arbeidsmarkt op.

Binnen Nederland levert daarnaast het thema arbeidsmigratie de laatste jaren levendige (beleids)debatten op. Daarbij zijn statistische feiten onontbeerlijk. Het is daarom nodig de structuur, stromen en kenmerken van arbeidsmigratie in kaart te brengen en de gevolgen voor de Nederlandse arbeidsmarkt en het sociale zekerheidsstelsel te duiden.

Vermogensposities

De vermogensposities van huishoudens en het bedrijfsleven zijn mede afhankelijk van economische ontwikkelingen, beleidswijzigingen, veranderingen op de woningmarkt, verhoging van de pensioenleeftijd en wijziging van de pensioenaanspraken. Om meer zicht te krijgen op de gevolgen van deze factoren en eventuele risico's voor de vermogens wordt de komende jaren een nieuwe statistiek ontwikkeld. Deze statistiek moet een zo compleet mogelijk beeld geven van de vermogenspositie van diverse groepen in relatie tot onder andere hun positie op de woningmarkt, hun levensloop, hun economische positie en hun positie op de arbeidsmarkt. Zo wordt duidelijk hoe bijvoorbeeld de sterk gegroeide groep zzp'ers hun risico's afdekt en welke financiële buffers ze aanhouden om op terug te vallen.

Europees statistisch programma

Het programma van statistieken wordt voor het overgrote deel bepaald door wetgeving in Europees verband. Het CBS levert cijfers over Nederland en die worden met de cijfers uit andere landen samengebracht tot betrouwbare, vergelijkbare en kwalitatief hoogwaardige Europese statistieken.

Die Europese statistieken zijn nodig bij de ontwikkeling, monitoring en evaluatie van het beleid van de Europese Unie. De uitvoering van het Europees statistisch programma 2013-2017 is een wettelijke verplichting voor het CBS.

Nieuwe Europese statistieken

Door de economische crisis is er in Europa meer aandacht voor de kwaliteit van de economische statistieken en de ontwikkeling van indicatoren waarmee een eventuele crisis eerder kan worden gesignaleerd. Vanwege de positie van de euro is er een toenemende vraag naar gedetailleerde statistische informatie over het monetair beleid en naar informatie in het kader van de versterking van het begrotings-toezicht in de eurozone. Enkele andere Europese thema's hangen ook met de crisis samen, bijvoorbeeld sociale uitsluiting en sociale samenhang. Er is behoefte bij beleids-makers om de gevolgen van een economische crisis voor de samenleving sneller en gedetailleerder in beeld te krijgen.

In het Europees statistisch programma zijn niet alleen uitbreidingen van statistische informatie voorzien. Er worden ook maatregelen voorgesteld om de administratieve lastendruk voor het bedrijfsleven te reduceren. Deze betreffen het in evenwicht brengen van de statistieken van de handel in goederen en de handel in diensten en daarnaast de vereenvoudiging van de landbouwstatistieken. Een andere maatregel in dit kader is de efficiencyvergroting bij de dataverzameling. Het CBS is één van de initiatiefnemers bij het gebruik van internet bij dataverzameling onder personen en huishoudens.

Kwaliteit van de brongegevens

De Europese Commissie heeft in 2012 een delegatiebesluit vastgesteld. Dit heeft zij gedaan op basis van de verordening over de effectieve handhaving van het begrotingstoezicht in het eurogebied. Het besluit regelt dat de Europese Commissie toegang heeft tot de rekeningen van alle entiteiten van de rijks-, - provinciale en gemeentelijke overheden en de

wettelijke instellingen voor de sociale zekerheid. Ook kan zij inspecties uitvoeren. De nationale statistische bureaus hebben in dit kader ook een rol gekregen; personeelsleden van de nationale statistische bureaus moeten de Commissie actief bijstaan bij het verrichten van inspecties. Daarmee krijgen zij dezelfde bevoegdheden als de Europese Commissie. De omvang van het werk dat dit met zich mee zal gaan brengen, is nog niet te kwantificeren. Er vindt overigens nog een evaluatie van de verordening plaats. In dit kader bekijkt de Europese Commissie of er andere organisaties zijn bij wie deze taak, gezien hun takenpakket, beter past.

5.

Het reguliere statistiek- programma

Continuïteit in het bestaande programma, het in stand houden van tijdreeksen en de samenhang tussen statistieken zijn vanzelfsprekende doelen bij de uitvoering van het reguliere statistiekprogramma. Tot het reguliere programma behoren inmiddels ook de nieuwe producten die in de voorgaande programmaperiodes 2004-2008 en 2009-2013 zijn ontwikkeld.

Afgeronde programmavernieuwing

Het CBS is de afgelopen jaren volop bezig geweest met de ontwikkeling en vernieuwing van het programma, de dienstverlening en de productieprocessen. Naast het beëindigen van weinig gebruikte statistieken zijn nieuwe statistieken ontwikkeld over onder andere internationale economische relaties, regionale economie, vergrijzing, onderwijs, zorg, woningmarkt, veiligheid, duurzaamheid, transport, mobiliteit, welzijn, arbeidsdynamiek en sociale dynamiek.

Om het bereik en gebruik van onze informatie te vergroten is de website verbeterd, de statistische databank StatLine beter toegankelijk gemaakt, het Centrum voor Beleidsstatistiek opgericht en de toegang tot microdata verbeterd. Dit alles biedt een solide basis waarop het CBS verder kan bouwen.

Thema's en dossiers

Het CBS presenteert zijn cijfers en publicaties volgens een thema-indeling. Deze is op de website en in StatLine hetzelfde. De thema's zijn arbeid en sociale zekerheid, bedrijven, bevolking, bouwen en wonen, financiële en zakelijke diensten, gezondheid en welzijn, handel en horeca, industrie en energie, inkomen en bestedingen, internationale handel, landbouw, macro-economie, natuur en milieu, onderwijs, overheid en politiek, prijzen, veiligheid en recht, verkeer en vervoer en tot slot vrije tijd en cultuur. Daarnaast zijn er thema-overstijgende dossiers, waarin de meest relevante informatie over een specifiek onderwerp met elkaar in samenhang wordt gebracht. Er zijn dossiers over onder andere conjunctuur en vergrijzing.

Vermindering van het programma

Vanwege de financiële taakstellingen zijn er reducties in het programma noodzakelijk. In de uiteindelijke besluitvorming over de keuze zijn het maatschappelijk bereik en het belang voor de gebruikers als uitgangspunt genomen. Een overzicht van de reducties is opgenomen in de bijlage. De fasering van de programmareductie komt aan de orde in de jaarplannen in de periode 2014-2018.

Actualiteit van de statistiek

De afgelopen jaren is de actualiteit van statistische informatie vergroot, onder andere door eerder voorlopige cijfers te publiceren. Een verdere vergroting van de actualiteit blijft een belangrijk doel. Het gebruik van nieuwe bronnen, *Big Data* en andere manieren van waarnemen bieden daarvoor aanknopingspunten. Ook bij de procesinrichting heeft verkorting van de doorlooptijd en daarmee de actualiteit hoge prioriteit. Daarbij worden gebruikerswensen afgewogen tegen de kosten en mogelijke effecten op de lastendruk.

Samenwerking

Samenwerking draagt bij aan betere statistische informatie en een goede aansluiting van deze informatie op de behoeften van de gebruikers. Daarom investeert het CBS in relaties met gebruikers enerzijds en met andere instellingen die data produceren anderzijds, zowel nationaal als in toenemende mate internationaal.

Nationale partners

Het CBS werkt intensief samen met onder andere ministeries, planbureaus, wetenschappelijke instellingen, brancheverenigingen op het gebied van onder andere informatieverzameling, standaardisatie en statistiekontwikkeling. Belangrijk is voorts de samenwerking met instellingen als de Belastingdienst, De Nederlandsche Bank, de Kamers van Koophandel en planbureaus. Het resultaat daarvan is gezamenlijke enquêtes, onderzoeken en publicaties. Bovendien wordt er steeds meer kennis gedeeld, bijvoorbeeld via symposia. Bij het leveren van juiste informatie aan het parlement werkt het CBS samen met het Bureau Onderzoek & Rijksuitgaven van de Tweede Kamer. Samenwerking biedt niet alleen kansen om de kwaliteit te verhogen, maar ook om de lastendruk te verminderen.

Internationale partners

Voor statistiek is internationale vergelijkbaarheid van groot belang. Cijfers van Nederland moeten kunnen worden vergeleken met die van andere landen, als het bijvoorbeeld gaat om economische groei, bevolkingsgegevens, arbeidsmarkt of milieu. Daarom is het CBS actief in de internationale overlegfora van onder andere de Verenigde Naties, de OESO en de Europese Unie.

Het CBS wordt internationaal erkend als een toonaangevend kennisinstituut en heeft dan ook de ambitie om actief te participeren en invloed uit te oefenen in Europese en andere internationale vergaderingen op allerlei niveaus. Naast participatie op strategisch niveau wordt actief meegewerkt aan de ontwikkeling van het vak(manschap). Het CBS loopt voorop als het gaat om methodologie-ontwikkeling, ontsluiting van

statistieken en microdata én interne kwaliteitscontrole. De koppositie blijkt ook uit het feit dat andere nationale statistische instituten innovaties van het CBS hebben overgenomen. Voorbeelden zijn de Conjunctuurklok, alsook moderne vormen van waarnemen en een nieuwe opzet van economische statistieken.

Naast beïnvloeding van internationale afspraken en regelgeving is vooral ook betrokkenheid nodig bij het in kaart brengen van de consequenties van Europese regelgeving voor het statistisch programma van het CBS.

Een andere reden om internationaal samen te werken is gelegen in de schaarste aan middelen. De grote uitdagingen waar het CBS zich voor gesteld ziet, kunnen we niet alleen aan. De internationale *High Level Group for Strategic Developments in Business Architecture in Statistics* (HLG-BAS), waar het CBS voorzitter van is, geeft sturing aan verschillende initiatieven om voordelen van samenwerking daadwerkelijk te behalen. Belangrijke onderwerpen zijn het gebruik van *Big Data*, het standaardiseren om kosten te besparen, het verbeteren van processen en het verlagen van administratieve lasten.

Het CBS is daarnaast een actieve partner in het consortium van het Europees Statistisch Trainingsprogramma (ESTP). Onder de ESTP-vlag worden tegen betaling diverse cursussen voor medewerkers van andere nationale statistische bureaus georganiseerd. In het kader van groeiende samenwerking met een aantal Aziatische landen heeft het CBS een overeenkomst met Zuid-Korea, China en Vietnam. Voor Zuid-Korea gaat deze samenwerking bijvoorbeeld over het toepassen van informatietechnologie en ontwikkelingen op het gebied van statistische waarneming.

Dienstverlening en toegankelijke informatie

Het CBS heeft de ambitie om relevant, zichtbaar en vindbaar te blijven. Het investeren in nieuwe vormen van dienstverlening en het gebruik van nieuwe communicatie- en distributiekanaal zijn essentieel om de rol van het nationale statistische instituut te kunnen blijven vervullen.

Toegankelijkheid

Het verder verbeteren van de bestaande publicatiekanalen - de databank StatLine en de website - staat hoog op de agenda. StatLine geeft de gebruikers toegang tot nagenoeg alle data van het CBS. De vindbaarheid van gegevens in StatLine zal de komende jaren verder worden vergroot. De zoekmachine en navigatiestructuur van de website worden beter. Bezoekers zullen daardoor op een meer intuïtieve en effectieve wijze de weg naar cijfers en rapporten vinden.

Daarnaast is er een groeiende behoefte aan open data. Door het treffen van een technische voorziening worden de open data die al via StatLine beschikbaar zijn, toegankelijker gemaakt. Publieke en private organisaties kunnen op basis van deze voorziening in de toekomst ook op basis van CBS-data zelf producten, diensten en/of applicaties ontwikkelen.

Met name decentrale overheden hebben een grote behoefte aan gegevens op lokaal niveau (wijk- en buurniveau). Door het beter toegankelijk maken van de reeds bestaande informatie, die vaak al geografisch weergegeven kan worden, is veel winst te behalen. Maar ook zal worden bekeken of de beschikbare informatie verder uitgebreid kan worden. Een andere ontwikkeling binnen dit kader is de Europese harmonisatie van geografische gegevens zodat het eenvoudiger wordt statistische gegevens samen te stellen van gebieden die landsgrenzen overschrijden.

Lastenvermindering

De komende jaren krijgen ondernemers nog beter toegang tot de voor hen relevante data op de website www.CBSvooruwbedrijf.nl. Het terugleveren van informatie

aan bedrijven sluit aan bij de doelstelling van het CBS om het niveau van de dienstverlening te verhogen.

De afgelopen jaren heeft het CBS zich ook al sterk ingezet om de lastendruk voor het bedrijfsleven zoveel mogelijk te laten dalen. De komende jaren wordt dit beleid gecontinueerd, waarbij wordt samengewerkt met ondernemers en brancheorganisaties. De taal van de vragenlijsten wordt meer afgestemd op termen en begrippen die gangbaar zijn in bedrijfsadministraties, waardoor het invullen makkelijker wordt. Daarnaast werkt het CBS actief samen met andere uitvragende organisaties binnen de overheid om te komen tot vergaande digitale gegevensuitwisseling tussen overheid en bedrijven. Ook dit zal leiden tot verlaging van de lasten die door bedrijven worden ervaren.

Maatwerk

Het uitvoeren van maatwerkonderzoek tegen betaling en het bieden van toegang tot microdata (geanonimiseerde data op persoons- en bedrijfsniveau) zijn vanzelfsprekende diensten van het CBS geworden. Voor beide diensten geldt dat de onderzoeksresultaten openbaar worden en dus voor iedereen toegankelijk zijn.

Door de toegang tot administraties en registraties van andere overheidsorganisaties is de hoeveelheid basisgegevens waarover het CBS beschikt de afgelopen periode fors gegroeid. Zo kunnen data uit verschillende bronnen aan elkaar worden gekoppeld waardoor eventuele nieuwe samenhangen kunnen worden geanalyseerd. Voor gebruikers geeft dat toegevoegde waarde. Bovendien kunnen organisaties en instellingen daardoor gemakkelijker zelf analyses uitvoeren op de microdata van het CBS. Zij kunnen onder voorwaarden tijdelijk toegang krijgen tot een beperkt deel van de microdata waarbij het CBS strikte maatregelen heeft getroffen om de privacy te waarborgen.

De afgelopen jaren is het aantal opdrachten voor maatwerkonderzoek en de vraag naar microdata sterk gegroeid. Om aan de groeiende vraag op beide gebieden te kunnen voldoen, worden de komende jaren de capaciteit en diensten van het Centrum voor Beleidsstatistiek uitgebreid. Dit wordt gedekt uit de in rekening gebrachte kostprijs.

8.

Financiële kaders

Voor een succesvolle uitvoering van het meerjarenprogramma 2014-2018 zijn goed ontwikkelde medewerkers en financiële middelen nodig. De uitvoering van het meerjarenprogramma kan, onder voorwaarden, binnen de kaders van de meerjarenbijdrage 2014-2018 van het ministerie van Economische Zaken plaatsvinden.

Meerjarenbijdrage 2014-2018

In de meerjarenbijdrage van het ministerie van Economische Zaken is de taakstelling verwerkt van het kabinet Rutte I van structureel € 37,2 miljoen met ingang van 2015 en de additionele taakstelling van structureel € 4,4 miljoen vanaf 2018 die voortvloeit uit het Lenteakkoord.

Meerjarenbijdrage Ministerie van Economische Zaken

	2012	2014	2015	2016	2017	2018
x mln euro's						
Bijdrage*	186,9	153,5	147,2	146,1	145,8	142,8

* Exclusief compensatie voor nog onbekende EU-verplichtingen

Het CBS en de CCS zien mogelijkheden om onder voorwaarden, binnen de door EZ gestelde financiële kaders, dit meerjarenprogramma uit te voeren. Naast de verminderingen in het statistisch programma zal gestuurd worden op verdere verhoging van de efficiency. Om die aanvullende efficiency te realiseren is een eenmalige extra financiële bijdrage noodzakelijk oplopend tot in totaal € 15 miljoen in 2018 om te investeren in procesvernieuwing en verlaging van administratieve lasten. De gehele planperiode van dit meerjarenprogramma en het opgebouwde eigen vermogen worden gebruikt om de taakstelling te kunnen realiseren.

Bijlage: Verminderingen in het programma

Stopzetten van statistieken

Economische ontwikkelingen

Internationale economische relaties

1. Meting van de werknemers die in Nederland wonen en in het buitenland werken

Macro-economie

2. Maandstatistiek spaargelden. Het betreft cijfers over spaar-tegoeden (deposito's) die door particulieren bij banken worden aangehouden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen deposito's met opzegtermijn en deposito's met vaste looptijd.
3. Jaarstatistiek spaarvormen. Stopzetten van de jaarstatistiek spaarvormen. Het betreft gegevens over spaarrekeningen. Het betreft het aantal rekeningen en het totale tegoed op deze rekeningen op 31 december, per spaarvorm. Dit leidt tot verlies van kennis over de verdeling van de spaargelden over de verschillende spaarvormen.
4. Statistieken financiële markten: consumptief krediet en roodstand. Deze geven inzicht in de financiering van een deel van de huishoudelijke consumptie. Consequentie is dat in publicaties over de leningschuld van huishoudens alleen over door banken verstrekt consumptief krediet kan worden

beschreven. Informatie over consumptief krediet door autodealers, creditcardmaatschappijen etc. is dan niet beschikbaar.

5. *Social Accounting Matrices* (SAM), die inzicht geven in de verdeling van inkomsten, bestedingen en bezit over verschillende bevolkingsgroepen. Gegevens over de samenhang tussen economische ontwikkeling en inkomens- en vermogenspositie van verschillende huishoudenstypen worden dan niet meer gepubliceerd.
6. Niet meer terugrekenen bij een revisie van de tijdreeksen van de Nationale Rekeningen tot 1969 (maar slechts tot 1990). Er komen minder of geen lange tijdreeksen ter beschikking waardoor modellen minder goed geschat kunnen worden of waardoor ontwikkelingen minder goed in hun historische context geplaatst kunnen worden.
7. Detailtabellen van Nationale rekeningen die speciaal voor externe gebruikers worden samengesteld. Naast het op basis van verordeningen verplichte pakket wordt een aantal detailtabellen dat speciaal voor externe gebruikers wordt samengesteld, geschrapt. Het betreft de volgende gegevens:
 - detailgegevens van de overheid waaronder de gedetailleerde specificaties van subsidies, sociale premies, sociale uitkeringen, inkomensoverdrachten, kapitaaloverdrachten en inkomsten en uitgaven van wettelijke sociale verzekeringsinstellingen;
 - gegevens die samenhangen met de input-outputtabellen: product-gebonden belastingen en subsidies naar bedrijfsklasse, uitvoer en wederuitvoer naar waardering, invoer naar concurrerende bedrijfsklasse;
 - exploitatieoverzichten van verzekeringsinstellingen en pensioenfondsen;
 - overzicht van de productie van de bouwnijverheid naar type en bestemming;
 - investeringen in vaste activa naar bestemming in- en exclusief BTW;
 - consumptie van huishoudens naar gedetailleerde goederen- en dienstencategorieën.

8. Openbare emissies op de Nederlandse kapitaalmarkt. Deze tabel bevat cijfers over de uitgifte (emissie) van aandelen en obligaties door Nederlandse ondernemingen en overheid(sinstellingen). In de tabel wordt (indien van toepassing) per emissie de volgende gegevens weergegeven: type effect emissie, emittent, type uitgifte, inschrijvingsdatum, stortingsdatum, gemiddelde looptijd obligaties, rentevergoeding obligaties, koers van uitgifte obligaties, koers van uitgifte aandelen, emissie rendement obligaties en emissie bedrag.

Impact ICT

9. Gebruik van sociale media door overheden en bedrijven.

Inkomen, belastinguitgaven en belastingdruk

10. Koopkrachtmutaties door *life-events* (onder andere huwelijk, gezinsuitbreiding, overlijden partner).
11. LokaleLastenVergelijker. De LokaleLastenVergelijker geeft informatie over de hoogte van lokale heffingen en belastingen. Met de LokaleLastenVergelijker per huishouden is voor de eigen woonsituatie de hoogte en de samenstelling van de lokale lasten te berekenen en te vergelijken met andere woonsituaties. Met de LokaleLastenVergelijker per tarief is per heffing of belasting de hoogte van het tarief in een gemeente, provincie of waterschap te vergelijken met de tarieven in andere gemeenten, provincies of waterschappen.
12. Persoonlijke Belasting Calculator. De Persoonlijke belastingcalculator (PBC) bestaat uit 2 visualisaties: de indirecte belastingcalculator (IBC) en de eigenlijke PBC. De IBC geeft een weergave van de betaalde indirecte belastingen die worden afgezet tegen het besteedbaar inkomen. Het bestaat

uit BTW, accijnzen, rijksmotorrijtuigenbelasting en milieubelasting. De eigenlijke PBC geeft een weergave van de totale betaalde belasting, welke eveneens wordt afgezet tegen het bruto inkomen. Beide visualisaties zijn nog in ontwikkeling en worden vanaf 2013 gepubliceerd.

Conjunctuur

13. Productie van een gestructureerd totaaloverzicht Economische voorhoede. Een methodologisch onderbouwd, getest systeem dat een gestructureerd totaaloverzicht geeft van die indicatoren en sectoren waarin veranderingen in de economische ontwikkelingen over het algemeen het eerst zichtbaar zijn. Het systeem is geconstrueerd met als doel het zo snel en betrouwbaar mogelijk signaleren van nieuwe ontwikkelingen en/of omslagpunten in de conjunctuur.
14. Bedrijfstakfactsheets waarmee de stand van zaken binnen een bedrijfstak of branche in één oogopslag zichtbaar zijn. De bedrijfstakfactsheets zorgen voor samenhang en toegankelijkheid van de relevante betrokken statistieken. Alle relevante beschikbare statistieken over de bedrijfstak zijn hier terug te vinden en onderdelen van de factsheet zijn interactief. Dat wil zeggen: gebruikers van de factsheet kunnen met sommige onderdelen van de factsheet verdere analyses uitvoeren via doorklikmogelijkheden, zelf te selecteren variabelen en/of verschillende tijdsweergaven. Deze verschillende onderdelen kunnen zich richten op verschillende facetten van de bedrijfstakken. Van structurele elementen als aandeel in het bbb tot meer dynamische elementen, als korte termijnstatistieken en vertrouwensindicatoren.

Prijsontwikkelingen

15. Tarieven drinkwater voor huishoudelijk verbruik.

16. Wereldmarktprijzen per dag. In deze tabel worden prijzen op diverse wereldmarkten weergegeven zoals dagelijks gepubliceerd in het Financieel Dagblad. Op grond van de dagprijzen worden door het CBS gemiddelde maandprijzen, kwartaal-gemiddelden en jaargemiddelden berekend.

Handel, diensten en horeca

17. Kwartaalbericht groothandel en kwartaalbericht detailhandel (magazine i.s.m. branche-organisaties). Op kwartaalbasis wordt gepubliceerd in het vakblad groothandel. Daarnaast wordt in samenwerking met het hoofdbedrijfschap detailhandel een kwartaalbericht op maat geproduceerd dat onder de leden wordt verspreid.

Industrie

18. Industrieradar: de Industrieradar is een instrument om de ontwikkelingen van de industriële productie te analyseren en in context te plaatsen. Aan de hand van zes na econometrisch onderzoek geselecteerde indicatoren kan gevolgd worden of de omstandigheden zich gunstig of ongunstig ontwikkeld hebben voor de Nederlandse industrie.

Research & Development

19. Samenwerking door grote bedrijven: bedrijfstakken / branches en grootte van effecten naar bedrijfstak. Niet-EU verplichte onderdelen kennismodule (om de investeringen in kennisinfrastructuur in de Nederlandse economie op jaarbasis beter zichtbaar te maken).
In recente jaren heeft het CBS een satellietrekening bij de nationale rekeningen ontwikkeld met als doel de investeringen in de kennisinfrastructuur in de Nederlandse economie beter zichtbaar te maken. De aard van het voorstel

betekent beëindiging van het jaarlijks samenstellen van de niet EU-verplichte onderdelen van kennismodule waarin in brede zin investeringen in kenniskapitaal zijn opgenomen.

Sociaal-economische en maatschappelijke ontwikkelingen

Arbeid en sociale zekerheid

20. Statistiek Algemene nabestaandenwet. Naast het CBS publiceert ook de Sociale Verzekeringsbank (SVB) (administratieve) gegevens over de Anw. De meerwaarde die het CBS biedt, is enerzijds de mogelijkheid aantallen uit te splitsen naar persoonskenmerken waar het CBS als enige in Nederland over beschikt en anderzijds de mogelijkheid om de Anw-gegevens in perspectief te plaatsen van de arbeidsmarkt, de arbeidsparticipatie, armoedeval en sociale uitsluiting. Zo is het niet meer mogelijk om de economisch en sociaal kwetsbare groep personen (± 120 duizend) nader te onderzoeken, te monitoren en beleidsgerelateerde vragen te beantwoorden.

Onderwijs en wetenschap

21. Samenstellen van microbestanden en publicaties over de Onderwijscohorten tot en met het cohort van 1999.
22. Statistieken leven lang leren en post-initieel onderwijs (met uitzondering van de Europees verplichte vijfjaarlijkse enquête naar volwasseneneducatie).

Veiligheid en recht

23. Statistieken over adopties, echtscheidingen, justitiële kindbescherming en het niet-asieldeel van bestuursrecht.

Kwaliteit van het bestaan

Gezondheid en welzijn:

24. (afgeleide) Gezondheid en zorg- (SGZ-)statistieken over apotheken en trombosediensten.
25. Statistiek onverzekerden tegen ziektekosten.
26. Tevredenheid van patiënten met de geboden zorg.
27. Tevredenheid en geluk van mensen afgezet tegen objectieve indicatoren binnen verschillende dimensies van de kwaliteit van leven.

Natuur en milieu

28. Statistieken over ervaren milieuhinder, -gedrag en -besef bij burgers.

Grootstedelijke problematiek

Woningmarkt

29. Kwaliteit van de woning en woonomgeving.
30. Woonlasten.

Frequentie verlagen van statistieken

Economische ontwikkelingen

Prijswontwikkeling

1. Van jaarlijks naar vijfjaarlijks: Budgetonderzoek, maar dan wel met een dubbel zo grote steekproef.

Handel, diensten en horeca

2. Van maandelijks naar driemaandelijks: statistieken kappers en schoonheidssalons en horeca. Deze statistieken brengen de conjunctuurrelevante omzetontwikkeling van de branches in beeld. Op genoemde statistieken rust momenteel geen Europese verplichting op maandbasis. Voor de horeca is er wel een STS-verplichting op kwartaalbasis. Er is binnen Europa een discussie of de omzetstatistieken van de dienstensectoren op maandelijke basis samengesteld moeten worden in plaats van per kwartaal.

Sociaal-economische en maatschappelijke ontwikkelingen

Onderwijs en wetenschap

3. Van jaarlijks naar tweejaarlijks: op registraties gebaseerde onderwijscohorten van de verschillende onderwijssoorten (voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs, voortijdig schoolverlaters), waarbij in het tussenliggende jaar de lopende cohorten wel geactualiseerd worden voor de recente onderwijsposities en diploma's.

Versoberen van statistieken

Economische ontwikkelingen

Inkomen, belastinguitgaven en belastingdruk

1. Minder analysewerkzaamheden voor de verwerking van de Polisadministratie. Deze zijn essentieel voor de kwaliteit van de uiteindelijke statistiek werkgelegenheid en lonen. Het effect is dat de kwaliteit van de uitkomsten iets minder wordt en dat de onderzoeksmogelijkheden (vooral inzicht kleine bedrijven) onder druk komen te staan.

Transport en logistiek

2. Minder detail wegvervoer uitvragen door het schrappen van vragen over de vrachtopbrengst.

Economische doelgroepenanalyse en gedrag van ondernemingen

3. In het project gedrag van ondernemingen worden gebeurtenissen en beslissingen van een bedrijf in een samenhangend demografisch kader gebracht. Bedrijven worden hier niet op basis van traditionele kenmerken als branche en bedrijfsgrootte geanalyseerd en gepubliceerd maar op basis van specifieke kenmerken als bijvoorbeeld succesvol, niet-succesvol, exportgericht of niet e.d. Output bestaat onder andere uit:
 - a. Redenen van economische groei en krimp, succesvol en niet-succesvol;
 - b. StatLinetabellen en andersoortige publicaties over nieuwe doelgroepen, waaronder topsectoren, succesvolle bedrijven, exportgerichte bedrijven e.d.;

- c. Tabellen over bedrijvendynamiek (aantallen bedrijven, verdeeld naar branche, die betrokken zijn bij zogenaamde *events*: oprichtingen, opheffingen, geboortes, sterftes, fusies, overnames, afsplitsingen, uiteenvallingen) en de impact op de werkgelegenheid. De internationale dimensie van de bedrijvendynamiek maakt deel uit van de informatievoorziening over de effecten van een open economie op werkgelegenheid en economische groei (zie ook internationale economische relaties).
4. Aanvullende onderzoeken op het gebied van productiviteit en kenniseconomie op basis van microdata van bedrijven.

Energie

5. Afbouw in- en uitvoer van energie bij de statistiek Internationale handel. Een apart proces voor de in- en uitvoer van energie kan worden afgebouwd. Dit leidt tot minder (goede) cijfers over de buitenlandse handel in energie. De in- en uitvoer van energie blijft wel deel uitmaken van het publicatiepakket.

Research & development

6. Het detailniveau bij de statistiek research en development bij bedrijven wordt verminderd door de schatting van R&D-uitgaven van kleine bedrijven op basis van de registratie Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk achterwege te laten.
7. Het detailniveau bij de innovatie-enquête wordt eens in de twee jaar verminderd.

Kwaliteit van het bestaan

Overheid en politiek

8. Beperken output van (financiële) gemeentegegevens. Voorgesteld wordt om de kwaliteitsrapportages over de financiële gemeentegegevens te verminderen en te versoberen, en het aantal microanalyses (controles) op die gegevens te verminderen. Hierdoor is er geen integrale publicatie van individuele gegevens van gemeenten meer mogelijk. De individuele jaargegevens (van de begrotingen en de jaarrekeningen) moeten wel worden geleverd aan BZK ten behoeve van haar toezichtfunctie en het beheer van het gemeente- en provinciefonds.

